

handling, at jeg har en fra deres aldeles modsat Opfattelse af Fæstelovgivning og af Fæstetvungen, og vi ville ikke blive enige, hvorlænge vi end forhandle om dette Spørgsmaal. Jeg vil derfor kun nu udtale min Tilfredshed med det fremkomne Lovforslag. Jeg har allerede i forrige Samling ved den da afgivne Udvalgsbetænkning godtgjort, at jeg ønskede at række mig længere, end det egentlig stemmede med mine Anskuelse. Det skete for at komme ud over Sagen og for at faa en Ende paa den. Jeg kunde imidlertid have ønsket, at den ærede Minister dog i Lovforslaget havde optaget nogle af de Bestemmelser, som han i forrige Samling var enig med Folkethinget om. Jeg sigter saaledes herved til de §§ 7 og 8, som fandtes i det da foreliggende Forslag. Og endvidere kunde jeg have ønsket, at § 1, 2det Stykke, var saaledes affattet, som det dengang blev foreslaaet af Landssthingsudvalgets Flertal, ligesom jeg ogsaa kunde ønske § 4 rettet i Overensstemmelse med, hvad det nævnte Udvalg da foreslog. Jeg skal iøvrigt ikke nu fordybe mig videre i denne Sag, da Tiden er saa langt fremrykket, og da vi have hørt saa meget udførlige Foredrag om den. Jeg tiltraadte allerede i forrige Samling i Udvalgets Betænkning den af den høitærede Jurist, den 3die Landssthingsmand for 1ste Kreds (Brock), fremførte Anskuelse, hvort min Opfattelse tildels er udtalt, og jeg skal derfor notes med at henvisse dertil, idet jeg endnu kun skal udtale, at jeg vil være tilbøielig til at gaa ind paa Ændringer, hvis vi derved, hvad jeg vilde anse for meget ønskeligt, engang kunde komme ud over dette Spørgsmaal.

Madvig: Jeg skulde ikke have forlangt Ordet i en Sag, der som denne ligger saa langt fra, hvad jeg ellers pleier at beskæftige mig med, hvis jeg havde kunnet vide, at den ærede 3die Landssthingsmand for Kjøbenhavn (Brock) vilde have sagt, hvad han nu nylig sagde, og hvorved han i et meget væsentligt Punkt atter bragte Sagen hen til det almindelige Spørgsmaal, som her foreligger. Men, efterat det af det 11te kongevalgte Medlem (Carlsen) saa bestemt er blevet udtalt, at han maatte opfordre alle Andre til med

ham at stemme mod at lade det foreliggende Forslag gaa videre til 2den Behandling, saa mener jeg dog selv nu at burde udtale, hvorfor det forekommer mig — og jeg tror alle dem, som ikke staa paa nogen af Interessernes Side i denne Sag, — netop i høi Grad vigtigt og magtpaaliggende og nødvendigt at lade Lovforslaget gaa til 2den Behandling. Det ærede Medlem, der, som anført, talte mod at lade Sagen gaa videre, yttede, at de, der sympthiserede med det foreliggende Lovforslag, vistnok maatte gaa ud fra, at der ikke oprindeligt havde eksisteret nogen som helst Frihed i Henseende til Benyttelsen af Jorden for Godseierne. — Paa dette Standpunkt staar nu jeg dog idetmindste ikke, men jeg staar ganske vist paa et andet, der fører mig til samme Resultat. Jeg gaar nemlig ud fra, at der oprindeligt slet ikke med Hensyn til Benyttelsen af Jorden eksisterede Godseiere og altsaa heller ikke Godseierjord. Godseierforholdene have først i Tidens Løb historisk dannet sig, og medens der vistnok var fuld Frihed, da al Jord var fri Bondeeiendom, saa har Goddsforholdets Opstaen netop medført nødvendige Indskrænkninger med Hensyn til Friheden i Benyttelsen af den Jord, som ikke laa under selve Hovedgaardene. Og denne nødvendige Indskrænkning i Benyttelsen maatte naturligen blive meget stor, da det var kommet dertil, at der i Landet i Virkeligheden ikke gaves anden Eiendom end Hovedgaarde og Fæstegaarde paa nogle ganske faa Undtagelser nær. Da Selveieendommen var forsvunden, kunde man ikke sige, at Godseierne, som nu eiede hele Landet, havde en fuldkomment ubetinget Ret i saa Henseende til Benyttelsesmaaden af deres Eiendomme; med selve Goddsforholdet var netop Nødvendigheden af Indskrænkningerne kommen. Det blev sagt af den ærede Godseier og Landssthingsmand, der først havde Ordet idag (Estrup), at han ikke vilde benegte, at der af enkelte Godseiere var begaaet meget store Overgreb, idet han særlig hentydede til, at der paa et Gods i Sjælland var bleven dannet en meget stor Aulsgaard fri for Fæstetvang ved at tage Jord fra Fæstegaarde, ved hvilke der kun blev meget lidt Jord tilbage, som vedblev at være Fæstetvungen undergivet. Men han mente,